

Упутство за израду мастер рада

Београд, 2023.

Мастер рад је самостални рад у коме студент детаљно анализира одабрану тему применом научних метода и техника и тиме доказује да је успешно савладао наставни план и програм мастер струковних студија, стекао потребно знање и оспособио се за његову примену. Мастер рад укључује формулацију, анализу једног или више истраживачких питања, примену метода истраживања, интерпретацију, дискусију и закључак са препорукама. Истраживање студент реализује самостално уз помоћ ментора. Мастер рад мора да поседује оригиналност, потпуност, поузданост, прецизност, критичку анализу и научну проверљивост ставова и резултата које студент износи у раду.

Избор теме и припрема

Избор теме је први корак у писању мастер рада. Када студент одабере тему и област истовремено је одабрао и потенцијалног ментора. Требало би узети у обзир да сваки наставник даје одређени број тема од којих студент може да изабере једну. Студент може и потенцијалном ментору да предложи тему.

Тема рада може да буде повезана са теоријским аспектима научне дисциплине или са практичним аспектима наставно-предметне области. Без обзира на то да ли је окренута теорији или пракси, тема треба да буде актуелна, интересантна, подобна за обраду и истраживање, конкретна и садржајно прецизна.

Када се одабере тема, задатак студента је да почне да тражи литературу за писање мастер рада. Основни извори података могу бити књиге, монографије, енциклопедије, радови објављени у домаћим и страним часописима, студије, пројекти, магистарске (мастер) тезе и докторске дисертације. Значајне информације везане за тему рада могу се добити и коришћењем интернета при чему се мора водити рачуна о поузданости и сигурности преузетих података.

Типови мастер рада

Мастер рад, зависно од извора информација и података који се у њему користе, може бити *квантитативни емпиријски рад* или *прегледни рад*.

Квантитативни емпиријски рад

Основа су подаци који се прикупљају за потребе мастер рада коришћењем различитих научних метода (анкета, интервју, посматрање и сл.). Тако добијени, анализирани и продискутовани подаци, упоређују се са подацима добијеним из секундарних извора (које је прикупио, анализирао и објавио неко други).

Прегледни рад

Прегледни рад треба да садржи: уводни део, циљ, метод (прецизно и јасно описану процедуру претраге база података са укључујућим и искључујућим критеријумима), резултате прегледаних истраживања са елементима дискусије и закључна разматрања. У рад би требало укључити и фигуру *Flowchart of study selection* (која ће одговарати описаној процедури у методу). Ову фигуру ћете најлакше израдити уз помоћ програма који је доступан на линку: <http://prisma.thetacollaborative.ca/>. У *flowchart*-у најчешће овали представљају почетак или крај процеса, правоугаоници представљају процес, дијаманти представљају одлуку, а стрелице означавају редослед којим би кораци требало да се одвијају.

Неопходни делови мастер рада

Штампана верзија мастер рада : корице; насловна страна; наслов; сажетак и кључне речи на српском и на енглеском језику; садржај; увод; теоријска поглавља; методолошки део; резултати и дискусија; закључак; литература; прилози; биографија студента.

Корице су стандардизоване и на њима стоји име Високе медицинске школе струковних студија „Милутин Миланковић“, затим ниво студија, назив студијског програма, назнаку да је у питању мастер рад, наслов, име студента, име ментора, место, месец и календарска година.

Насловна страна је истоветна корицама. Наслов треба да обухвати главну идеју рада, да буде кратак и јасан.

После насловне стране може стајати и страна са захвалницом. Студент се може захвалити особама или установама које су му помогле при изради мастер рада. Страна са захвалницом није обавезна.

Сажетак (апстракт) треба да буде на једној страни, написан посебно на српском и на енглеском језику и да садржи све битне информације о раду: циљеве и предмет

истраживања, методологију, добијене резултате и најважније закључке. На крају сажетка се наводи до пет кључних речи.

Садржај је попис поглавља и потпоглавља са редним бројем страна на којима почињу. Садржај у тексту мора у потпуности да се подудара са садржајем на почетку рада. Прилози и литература се не нумеришу као наслови али се уносе у садржај као последње ставке садржаја.

Увод на јасан начин описује тему рада, истраживачке циљеве и проблеме, истраживачка питања, предмет рада, методе прикупљања и анализе података, хипотезе, структуру и садржај рада.

Средњи део рада се састоји од поглавља и потпоглавља одговарајућих наслова. У овом делу рада се износе теоријска сазнања о теми рада, методолошки део рада и резултати емпиријских истраживања, уз коришћење параметријских и непараметријских статистичких техника. Овај део рада заснива се на анализи релевантне теоријске грађе

Методолошки део рада чине делови: предмет и циљеви рада, тип рада, опис узорка, опис инструмената, начин прикупљања података и начин обраде података.

У поглављу *Резултати и Дискусија* наводе се главни резултати рада добијени током реализације истраживања. Резултати се приказују табеларно или графички, као и коришћењем одговарајућих слика. Сваку слику, табелу или графикон је потребно образложити.

Закључак обухвата најважнија решења постављеног проблема истраживања, односно одговоре на постављена питања. Дају се и предлози мера, препоруке. У овом делу рада се не наводе нови извори и не упућује се на литературу.

Литература обухвата све изворе који су коришћени у раду. Не наводе се радови или документи који се у раду не цитирају, нити они на које се у раду не упућује. Редослед навођења литературе зависи од система/стила цитирања.

Прилози су анкетни упитници, различити документи, обрасци и слично, коришћени при изради мастер рада. Прилажу се на крају рада. Означавају се редним бројевима и насловом.

Биографија (CV) студента треба да садржи податке о датуму и месту рођења, школовању и усавршавању, познавању страних језика, радном искуству, наградама, посебним професионалним и стручним активностима и осталим значајним стручним знањима и активностима.

Навођење, цитирање и попис коришћене литературе

Литература се може директно наводити - цитирати; индиректно наводити - парафразирати или се на њу може упућивати – референцирати. У мастер раду се увек мора означити када се преузима туђи текст, ставови, идеје и подаци. Литература која се наводи у раду треба да се односи на тему рада (у ширем и ужем смислу). Референце су извори који се директно користе у раду, треба да су ажурне и потпуно тачне. Све библиографске јединице наведене (цитиране или парафразиране) у тексту морају да буду укључене у списак литературе/референци на крају рада и свака референца са тог списка мора да се налази у тексту. За потребе израде мастер рада користити *APA* систем/стил цитирања и пописивања литературе, односно његова верзија 7. Америчко психолошко друштво: психологија, образовање и друштвене науке – *APA* стандард (*American Psychological Association*) је најчешћи коришћени формат документовања података.

На овом линку се може наћи упутство за цитирање и навођење литературе према *APA* стандарду:

<https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/APA-stil-navo%C4%91enja-izvora-pravila.pdf>

Етичка питања

При изради мастер рада потребно је водити рачуна о одређеним етичким питањима. Пре свега, потребно је знати да је плагијаризовање туђег рада, односно преузимање делова текста из стручне литературе или са интернета, без навођења аутора, **строго забрањено**. Када је у питању истраживање потребно је водити рачуна о томе да испитаници остану анонимни у тексту мастер рада, као и да су испитаници дали сагласност за учешће у истраживању (понекад се таква сагласност мора тражити од родитеља или установе која брине о испитаницима). Студент мора да прихвати одлуку испитаника да у било ком тренутку одустане од истраживања.

Начин писања мастер рада

Рад се пише на српском књижевном језику, ћирилицом. Текст треба да буде правописно и граматички исправан, јасан и без словних грешака. Рад треба да има од 40 до 60 страна и мора бити технички коректно уобличен. Фонт је Times New Roman, а величина слова 12pt.

Приликом писања рада треба водити рачуна о граматички, словним и језичким грешкама, користити кратке, обичне речи и што мање користити стране речи и изразе. Обавезно, при писању рада, користити треће лице једнине. Да би рад био прегледан и лако читљив неопходно је поштовати следеће захтеве: маргине су 2 цм, лева маргина 2,5; проред 1,5 *lines* за текст, а *single* проред за наслове и поднасловe (који су у више редова), наслове табела, слика, графика, фусноте, цитате и референце; код набрајања размак је *brt after*, а последњи до следећег пасуса *12pt after*; бројке и текст у графиконима, табелама и легендама могу да буду мањег фонта, под условом да су јасно читљиви. Свако поглавље рада почиње на новој страни.

Текст сваке стране треба да буде логично рашчлањен на пасусе. Размак између пасуса је (*after*) *12pt*, а код наслова је (*before i after*) *12pt*. Почетак пасуса се не увлачи. Стране рада треба да буду нумерисане арапским бројевима. Нумерација страна је на дну (*footer*), центар, почевши од Увода. Нумеришу се поглавља и потпоглавља.

У мастер раду могуће је користити нумерички, алфабетски или комбиновани систем нумерације.

Слике, графикони и табеле се нумеришу арапским бројевима редоследом од почетка рада.

Наслови табела стављају се изнад, а графика и слика испод. Уколико се слике, графикони, табеле преузимају неопходно је навести извор, по истом систему цитирања који се примењује у целом тексту. Све слике и табеле морају да буду нумерисане и насловљене. Нумерисани наслови пишу се испод слика и графикона, односно изнад табела. Свака слика, табела и графикон треба да има број и назив (*italic 11*, Times New Roman). У тексту рада неопходно је у загради навести литературу свуда где је графички приказ преузет од другог аутора.

Процедура пријаве и одбране мастер рада

Поступак пријаве мастер рада је формализован и састоји се из више корака, а поступак његове одбране је прецизно одређен.

Тема мастер рада се договара са ментором. Ментор има изузетно значајну улогу у свим фазама израде рада. Саветује студента, помаже му да нађе релевантну литературу, прегледа да ли рад има све битне елементе, да ли је технички добро написан, да ли има делова који су плагијат и да ли је истраживање добро постављено. Студент не би требало да почне спровођење истраживања без консултације са ментором. Ментор треба студенту

да помогне у конципирању структуре рада, одабиру методологије, формулисању наслова и решавању евентуалних потешкоћа приликом спровођења истраживања.

Пријава теме:

Одбрана мастер рада се пријављује Комисији за припрему одбрана мастер радова. Претходно, тема мора да буде усвојена на седници Наставно-стручног већа. Пре него што се обрати Комисији која припрема одбране мастер радова, студент мора:

- Да добије одобрење ментора који ће му потврдити да је мастер рад задовољавајућег квалитета.
- Да направи једну тврдокоричену и три верзије рада укоричене спирално. Word верзију рада треба да донесе на CD-у.
- Да преда попуњен и потписан Дневник стручне праксе;
- Да измири све финансијске обавезе према Школи, укључујући и плаћање накнаде за одбрану мастер рада.
- Врати позајмљене књиге у Библиотеку школе.

Када студент обави претходно наведено, обраћа се Комисији која припрема одбране и која ће спровести даљу процедуру и обавестити га о датуму и времену одбране мастер рада. Студент предаје Комисији индекс, CD и укоричене радове седам дана пре одбране која се заказује најраније недељу дана после положеног последњег испита.